

DACĂ NU MAI EXISTĂ LIMITĂRI DE GEN ÎN AREALUL PROFESIONAL, DE CE AR MAI EXISTA ELE ÎN LIMBĂ?

IF THERE ARE NO GENDER LIMITATIONS IN THE PROFESSIONAL REALM, WHY WOULD THEY PERSIST IN LANGUAGE?

Felix NICOLAU

Lund University, Sweden
Doctoral School of „1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia

e-mail: felixnicolau1@gmail.com

Abstract: *The historical evolution of languages has been more than once influenced by the sheer influence of scholars who re-channeled some linguistic phenomena or simply consecrated aspects of colloquial usage. This happened in the history of Romanian language when the Latinist scholars cleansed the lexicon and parts of morphology of various non-Latin borrowings and derivations whereas they revived or inserted Latin formations. Taking account of this, it would be hard to justify the rejection of many feminized denominations of professions used already by people in everyday conversations. With the advance of technology and with the support of the third wave of feminism women are able nowadays to embrace whatever professional field they may want. On the other hand, there are numerous international conventions that acknowledge the role played by women in the setting up of the postindustrial society. That is why my article is a plea in favor of a linguistic updating, namely the acceptance into the literary language of feminized denominations of professions.*

Key words: gender linguistics; gender studies; usage; norm; feminine suffixes; equality of chances.

Scopul acestui articol este acela de a contrapune uzul unei norme nu îndeajuns de bine fundamentată. În contextul ideologic și educațional actual, feminizarea substantivelor ce denumesc profesii este solicitată de mai multe asociații care își asumă rolul de a îmbunătăți condiția femeii în societatea postindustrială. Există, de asemenea, și convenții internaționale care vizează același aspect. În ce măsură normatorii limbii ar trebui să ia în considerare contextul extralingvistic?

Combaterea descriminării de gen nu poate fi susținută fără un studiu amănunțit al limbii în uz. După cum știm, gramaticile normative ale limbii

române recomandă în multe cazuri denumirile masculine ale diverselor profesii, meserii și ocupații. Nu numai că efectele sunt discriminatorii, dar pot fi și comice. Bunăoară, cazul Ioanei Pârvulescu, scriitoarea căreia i-a fost decernat Premiul Uniunii Europene pentru Literatură în anul 2013 și despre care s-a spus că este nu doar critic literar, dar și poet. Înainte de a purcede la investigația lingvistică aș vrea să recapitulez câteva inițiative privitor la echilibrul de gen.

Există în spațiul național al României un ghid de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați pe piața muncii, respectiv *Egalitatea de gen*, proiect Posdru /156/1.2/G/133630. Încă de la începutul acestuia se precizează că într-o democrație autentică „nici unul din cele două sexe nu ar trebui să aibă o pondere mai mare de 60% în funcții publice” (*Egalitatea* 2015:4). În acest sens, sunt comparate mai multe țări europene, dar subiecții principali ai comparației sunt România și Spania. Astfel, se arată că generalizarea „Planului de Egalitate”, care trebuie implementat de orice entitate publică sau privată din Spania, a avut ca efect creșterea ratei de activitate în rândul femeilor de la 36,70% la 51% între anii 1997 și 2009 (5). Rata de ocupare a femeilor în 2010, în procent de 60%, a fost un deziderat al Strategiei Lisabona. De asemenea, în UE există și Strategia Europeană de Ocupare.

Amintesc și etapele efortului de construcție a egalității de șanse: Tratatul de la Amsterdam din 1997 prevedea principiul nediscriminării pe criteriu de sex. La fel, *Cartea drepturilor fundamentale ale UE din 2000* interzice discriminarea pe motive de sex. Există și o Directivă (76/2007/CEEE) ce conține principiul egalității de tratament dintre femei și bărbați cu privire la accesul la încadrarea în muncă, la formarea și la promovarea profesională, precum și la condițiile de muncă. Directiva 2006/78/EC prevede crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, aici fiind inclusă și definiția discriminării directe și indirecte²⁶⁹. Ar trebui menționat și forumul unde s-a discutat *Strategia pentru egalitate între femei și bărbați 2006-2010*, cu șase axe prioritare de acțiune în UE în domeniul egalității de gen. Dintre acestea, axa 4 se referea la eradicarea tuturor formelor de violență bazate pe gen, în timp ce axa 5 viza eliminarea stereotipurilor de gen.

²⁶⁹ *Discriminarea directă* implică aplicarea unui tratament nefavorabil unei persoane, față de cel aplicat unei alte persoane într-o situație similară, pe motive de apartenență religioasă, handicap, vârstă sau orientare sexuală. *Discriminarea indirectă* pleacă de la aceleași motive, dar este rezultatul distorsionării unei practici sau criteriu aparent neutre, astfel încât să dezavantajeze o persoană în raport cu altă persoană.

Mainstreaming = integrare

În Spania există un Institut al Femeii care gestionează două observatoare de gen: Observatorul pentru Egalitate de Gen și Observatorul pentru Imaginea Femeilor.

În *Echilibrul de gen în produsele mediatice* se preia în mod natural diferențiererea de gen în terminologia profesională recentă: „anual, sunt mai multe absolvente decât absolvenți ai facultăților, masteratelor și doctoratelor. Or, acestea-s potențiale experte. Pur și simplu, din inerție, noi, jurnaliștii, mergem la experți mai des decât la experte” (*Echilibrul de gen* 2016:5). Situația este ușurată în acest caz de faptul că substantivele cu terminația în consoana „t” la masculin singular obțin forma de feminin prin adăugarea terminației vocalice „ă”, ceea ce nu comportă nuanțe ironice sau condescendente.

Un alt paragraf recurge la aceeași categorie de substantive pentru a demonstra naturalețea pluralului feminin: „Doar noi mergem la protagoniști/protagoniste și nu viceversa” (7).

Demonstrația judicioasă din acest program oficial este că limbajul este purtător de ideologii: „În jurnalism, ca și în viață, nu există teme străine de problematica de gen. Contează abordarea. Orice temă poate fi privită și din perspectiva de gen” (8). Propriu-zis, lucrăm pe două paliere, *langue și parole*, iar ele nu pot evolua în diviziune. Nu este vorba despre uzul preferat de mase în acest caz, ci de o întrebuintare ideologizantă a limbii împotriva limbajului. Respectiv, este opusă evoluția științifică și de prestigiu a limbii unor variante existente în limbaj, dar respinse cu motive structuraliste sau fonetice (nu sună bine!). Vom oferi pe parcursul articolului câteva exemple în acest sens.

Echilibrul de gen nu se poate realiza în afara flexibilizării limbajului, oricâte măsuri birocratice s-ar lua. Așa cum observă și autoarele ghidului: “Stereotipurile de gen s-au răsfrânt și în limbaj. Depășirea stereotipurilor necesită a utiliza forma feminină, cel puțin, acolo unde e posibil (reporteră, deputată, fotografă, consilieră, ingineră etc.) (9). Imposibilitatea ar avea în vedere evitarea șocurilor fonetice care ar putea rezulta din feminizarea tuturor profesiilor sau din suprapunerea formei de feminin a unui adjectiv cu forma inovatoare de feminin a unui substantiv (*mecanică, bufonă* etc.).

Androcentrismul sau „centrarea pe bărbat” (10) s-ar putea evita prin diverse supravegheri și epurări ale limbajului sexist: evitarea generalizărilor și a termenilor cu caracter absolut, evitarea apelativelor stereotipice, eufemistice, peiorative, a diminutivelor sau formelor excesiv de politicoase cu referire la persoanele din categoriile discriminate („drăguță”, „stimată și frumoasă doamnă”), evitarea calificativelor de întărire a unor stereotipuri, dar și a descrierilor stereotipice sexualizate despre vestimentație și aspect corporal (11), eliminarea comportamentelor de *slut shaming* (abordarea femeilor ca târfe), eliminarea substituirii identității profesionale cu cea de gen

(„femeia”, în loc de „directoarea X”), renunțarea la numirea indirectă, adiacentă unei personalități masculine („soția lui...”, „fiica/nora lui...”, evitarea privilegierii indicilor de aparență fizică și/sau de statut marital („mamă divorțată”) utilizați în locul formelor de feminin fără determinanți descriptivi.

Dat fiind că femeile au ajuns să ocupe posturi de conducere și să practice meserii/profesii destinate inițial bărbaților, este firesc și corect politic ca aceste denumiri să fie racordate la indicatorul de gen. Iată de ce jurnaliștii pun întrebări referitor la șabloane lingvistice: „De ce, atunci, continuăm să ținem femeile la respect sau sub tăcere prin menținerea formelor masculinizate pentru mai multe profesii/funcții, dar și alte mărci ale limbajului sexist în limbă conform unor norme gramaticale pe care e timpul să le schimbăm?”. Mai mult, Academia română este acuzată de „sexism în practica lingvistică” (13). Se solicită o mai mare deschidere către uz, precum și înțelegerea faptului că norma lingvistică este ea însăși în evoluție, fiind făcută de persoane cu o mentalitate de epocă.

Mobbing și glass ceiling effect

Astfel de acuzații pot avea consecințe grave, întrucât ele ar putea fi asociate fenomenului de *mobbing*, un tip de discriminare dintre cele patru „omologate”: directă, indirectă, pozitivă sau negativă.

În general, *mobbingul* este definit ca o aplicare sistematică (aproximativ 6 luni) de rele tratamente unui coleg (de regulă bine pregătit profesional, integru și entuziast; adică un potențial pericol pentru conducere sau pentru cei corupți) și care îi pot cauza victimei probleme sociale, psihologice sau psiho-somatice. Una dintre tacticile subordonate *mobbing-ului* este și hărțuirea sexuală, precum și discriminarea de gen. Interesant este că *mobbing-ul*, spre deosebire de *bullying*, este îndreptat în contra persoanelor cu calificare înaltă.

Discriminarea de gen conduce la *segregarea ocupării* pe genuri, care poate fi de două tipuri:

1. *segregarea pe orizontală* (capacitățile psihologice și emoționale ale bărbaților și femeilor ar fi diferite, deci nu orice loc de muncă ar fi potrivit pentru oricare din ambele sexe);

2. *segregarea pe verticală* (femeile sunt distribuite în ocupațiile de la baza piramidei ocupaționale, deci cele cu prestigiu scăzut și venituri reduse).

În plus, femeile ar avea de luptat și cu *glass ceiling effect* (efectul de obstacol transparent), adică îndepărtarea unor bariere artificiale invizibile care le limitează accesul la cariere complexe, pe măsura pregătirii lor profesionale.

Uz, normă, limbi artificiale. Masculinitate și feminitate

Eugen Coșeriu acorda o mare importanță uzului: „vorbitorul are totdeauna dreptate ca vorbitor, nu ca lingvist, nu când începe să explice” (Coșeriu citat de Munteanu 2018:98). Lingvistica integrală pe care o promova era fundamentată pe câteva norme: norma *congruenței* la nivel universal; norma *corectitudinii* (idiomatice) la nivel istoric și norma *adecvării* la nivel individual. În vorbire, aceste norme pot fi suspendate (în anumite situații) de jos în sus, inductiv. Norma congruenței ar putea fi suspendată direct de norma adecvării prin trei modalități: prin *metalimbaj*, prin *extravaganță* (cu precădere în basme) și prin *metaforă* (98).

Astfel, uzul este amplasat mai presus de normă, chiar dacă acesta reprezintă o *conștiință lingvistică sincronică* bazată pe o *cognitio clara confusa* (după Leibniz, cf. Coșeriu citat de Munteanu 2018:99), pe când norma este făcută de vorbitori cu o *conștiință lingvistică diacronică* întemeiată pe o *cognitio clara distincta* (99).

Limbile naturale, față de cele artificiale (Esperanto, Interslavic, Interlingua și altele) sunt rezultatul constant negociat al unui context lingvistic. Nici măcar cele trei limbi artificiale menționate nu au reușit să elimine complet componenta „naturală” din „anatomia” lor. Însă nici limbile naturale nu pot să își elimine din compoziție normarea „artificială” a lingviștilor. Norma și uzul vor colabora și se vor contrazice în ambele paradigme.

În ceea ce privește exprimarea genului, s-a spus că limba română ar fi caracterizată de masculinitate „dominatoare” atât în privința gramaticii, cât și a lexicului (Munteanu 2018:101). Astfel, în spatele unei colectivități strânse sub substantivul la plural „frați” se pot afla mai multe surori și un singur frate. La fel și în cazul substantivului la plural „elevi”. În această privință, Otto Jespersen (*Philosophy of Grammar*, carte din 1924) susținea că există o „logică lingvistică” ori că „limbajul are o logică proprie” (Munteanu 2018:101).

În 1999, Irina Petraș scria eseul *Limba – stăpâna noastră. Încercare asupra feminității limbii române*. Mai rezervat, Cristian Munteanu consideră că ar putea fi identificată o „masculinitate tolerantă a limbii române” (102) și își bazează afirmația pe terminațiile la feminin ale adjectivului *bărbat*, chiar dacă acesta are ca proveniență latinescul *barbatus*, „cu barbă”. E adevărat că într-*O scrisoare pierdută* a lui I. L. Caragiale hortativul „Zoe! Zoe! Fii bărbată...” (act IV, Scena V) este folosit ironic, însă la Petre Ispirescu, în *Voinicul cel fără tată*, nu: „Fii bărbată, mamă, ține-ți firea până mă voi întoarce, și ai să fii veselă și sănătoasă ca piatra, după ce vei bea apă vie” (104). Mai mult, există o veche medalie instituită prin Decretul Regal Nr. 2812 din 3 noiembrie 1903, suspendată în 1947, dar reinstabilită prin Legea

nr. 29/2000, Medalia Bărbăție și Credință, care nu este rezervată doar bărbaților merituoși.

De ce nu utilizăm armele morfologice din dotare?

Gramaticile românești actuale vorbesc despre un gen *natural* și un gen *gramatical*. Din rațiuni de istorie a limbii, de fonetică, dar mai cu seamă de suprasemnificare peiorativă se evită pe cât posibil neconcordanța dintre genul gramatical și sex. Astfel, dacă sufixele *-esă*, *-easă* (*poetesă*, *baroneasă*) sunt mai predispușe interpretărilor laterale, sufixe moționale ca *-ă* sau *-oare* nu comportă la fel de multe conotații ale discreditării. Chiar și așa, rareori vom întâlni în documente oficiale formele *ministră*, *doctoră/doctoriță*, *ambasadoare*, *directoare*. În variația terminației de gen *profesor/profesoară* se poate recunoaște distincția practică de persoanele cu un nivel mai ridicat de educație: *profesor* este ambigen când se referă la ierarhia universitară, dar acceptă femininul *profesoară* dacă avem în vedere structurile învățământului secundar. Totodată, chiar în relație cu titlurile academice intervine o subtilă nuanțare a uzului. De exemplu, dacă ne adresăm generic unei femei cu titlu universitar (asistent, lector, conferențiar) putem recurge la apelativul *profesoară* sau pentru a flata, sau pentru că nu îi cunoaștem cu exactitate titlul. De neuzit/necitit este întrebuițarea femininelor *lectoriță*, *conferențiară*, deși din punct de vedere morfologic ele sunt perfect „egale”. *Asistentă* implică o specificare semantică cu referire la domeniul medical.

Propriu-zis, la nivel de limbaj cultivat, unele substantive denumind profesii se comportă ca substantive unigen (*jaguar*, *hipopotam*, *elefant*, *rinocer*), deși ele pot forma masculinul sau femininul perfect valabil din punct de vedere gramatical.

Întrebarea este dacă nu a venit momentul, ținând cont de ideologia de gen și de multiplicarea identităților sexuale, să realizăm formele de feminin și masculin fără discriminare cel puțin în ce privește genul personal, așa cum este el descris în GALR, pe baza opoziției [+uman]/[-uman].

În limba engleză situația este ușurată de existența *genului comun*, opoziția de sex având nevoie de marcatori suplimentari pentru a fi realizată (*asistent*, *attendant*, *driver*, *professor*, *teacher*).

„La substantivele nume de persoane, categoria genului poate fi marcată lexical, morfologic sau identificată cu ajutorul unor cuvinte din context care exprimă genul” (Redeș 2009:53). Chiar și așa, compusele cu *-man* sau *-woman* au ajuns adesea să fie considerate discriminatorii și se tinde către eliminarea mărcilor de gen: *postman* devine *mail carrier*, *fireman* devine *firefighter*, *policeman* devin *police officer* (53). În plus, engleza este mai puțin discriminatorie în ce privește uzul, căci adăugarea la formele de masculin a sufixelor moționale *-ess*, *-ine*, *-ette* și *-ix* nu declanșează semnificații lateral-subterane (*goddess*, *actress*, *murderess*, *heiress*,

ambadress, duchess, hostess, executrix, heroine, mistress (exemple preluate din Redeş 2009:54). Doar femininul *poetess* are conotații ironice, așa cum are și *poetesă* în limba română.

Conflictul dintre uzul colocvial și cel oficial

Așa cum subliniam mai sus, uzul colocvial este mult mai tolerant la evidențierea diferenței de gen, în timp ce uzul oficial (limba literară însemnând și multitudinea de variante prezente în beletristică, unde *parole* nu numai că este precumpănit fața de *langue*, dar apar și formațiuni inedite, care își vor dovedi în timp utilitatea ori inutilitatea) este mult mai „suspicios”, mai „rău”. Norma nu are mare încredere în sufixele moționale –ă și –iță, în timp ce uzul le folosește copios.

Așa cum remarcă Roxana Joița, „genul numelor de profesii și meserii corespunde, în general, genului natural” (Joița 2016:291). Procedul prin care se realizează diferențierea de gen este moțuinea, „procedeu de formare a substantivelor animate feminine de la cele masculine sau a celor masculine de la cele feminine prin derivare regresivă” (DSL 2001:330, citat în Joița, 2016:291). Rezultă că parametrul *animat*, atât de important în limba română, este afectat de o dispunere pe paliere diverse ale lexicului profesional: „Forma de masculin utilizată în locul celei de feminin este considerată literară, iar forma de feminin, obținută cu ajutorul unui sufix moțional, a devenit familiară și deci o caracteristică a limbajului colectiv (Ușurelu citat în Joița 2016:291). Așa cum am menționat mai sus, această observație trebuie luată *cum grano salis* căci adresarea cu *doamna profesoară* în cazul cadrelor didactice femei din învățământul secundar ori al titlurilor academice de până la cel de lector nu comportă nicio nuanță ironică.

Moțuinea - procedeu prin care se formează substantive animate feminine de la cele masculine sau invers (DSL 2005:330) - este o modalitate productivă în limba română. Invariabilitatea lexicului profesional (preferința pentru formele de feminin marcate prin mijloace lexicale și sintactice) face parte din dinamica limbii actuale în care forma de masculin a unei profesii, folosită pentru ambele genuri, este considerată cea literară. Călărășu (330) identifica în absența opoziției de gen o rămășiță a mentalității patriarhal-medievale.

Tot mai multe cercetătoare militează pentru *feminizarea* lexicului profesional, motivația fiind și extralingvistică. Strictețea masculinizării arealului ocupațional poate friza absurdul, așa cum se întâmplă în cazul formulei „domnișoara student”, situație lingvistică ce nu comportă nuanțe de reverență administrativă. Diferențierea pe bază de statut de marcă a prestigiului profesional și social este înregistrată de lingviști (Gruică 2006:77) cu referire la exemplul pe care l-am oferit mai sus: „doamna profesoară/doamna profesor”.

Alți cercetători propun soluții de tranzit-compromis, chiar dacă ei le prezintă cu fermitate: „în absența unor reguli clare de selectare a femininului/masculinului în ceea ce privește numele de profesii, se recomandă alegerea formei feminine dacă aceasta există și nu are conotații peiorative sau familiare (*academiciană, astronaută, cercetătoare, ingineră, conferențiară, psihiatră*), dar nu *decană, decăniță, doctoră, doctoriță* (Dragomirescu și Nicolae citat în Joița 2016:292). Dacă forma de feminin nu există, se apelează la formule de tipul *doamna/domnișoara* + masculin (*doamna decan, doamna ministru*) (292). Or, limba nu suportă mult timp asemenea normări care nu reprezintă nici măcar normări, ci preferințe conjuncturale.

Există, totuși, serii de dublete cu sufixe moționale diferite de la aceeași bază substantivală feminină (*doctoriță – doctoră, decăniță – decană*). Dar și denumiri masculine de profesii se pot forma de la cele de feminin, de exemplu, substantivul masculin *coafez* creat prin derivare regresivă din femininul *coafeză* – format din *coafor* și sufixul moțional *-eză* (293). Observăm că în cazul masculinării unei profesii cândva rezervată femeilor nu întâlnim suspiciuni de nivel lingvistic scăzut. Vrem, nu vrem, lumea se schimbă și dicționarele vor trebui să înregistreze variante lexicale de negândit cândva. De pildă, încă găsim în anunțurile de angajare forme lexicale perifrastice care treptat devin hipercorecte: *fete-barman, frizer-fete, picolițe(fete)* (294).

DEX și DOOM2 refuză adesea să înregistreze denumiri de profesii formate de la masculin cu prefixele *-iță, -oare, -istă*, ori includ recomandarea, *rar*, ca în cazul substantivului *redactoare*. Opoziția formală de gen, exprimată așa cum știm prin indici lexicali (sufixe lexicale moționale sau prin indici sintactici (acordul cu determinanții) (295) manifestă tendințe de relaxare odată cu importanța crescândă a femeilor în segmentul profesional al societății. Totodată, introducerea pe scară largă a utilajelor și a roboților industriali face ca femeile să poată accesa orice meserie care cândva fusese practică exclusiv de bărbați.

Alte lucrări de sinteze gramaticale nici nu abordează problematica despre care vorbim. De exemplu, lucrarea lui Ion Popa și a Marinelei Popa, *Limba română. Gramatică, fonetică, vocabular, ortografie și ortoepie* (Ediție revizuită în conformitate cu noul DOOM), Editura Niculescu, 2015, nu detaliază genul substantivelor în pofida celor aproape 500 de pagini ale cărții.

Concluzii

Dacă plecăm de la premisa că „trăim într-o lume genizată” (Borza 2006:9) și dacă ținem cont de numeroasele cursuri aparținând tematicii de Gender Studies introdusă în programele de studiu de la universitățile românești – nu putem ignora tendințele de evoluție lingvistică prezente în uz.

Nesocotirea acestora a condus în rândul specialistelor din varii domenii la numeroase acuze de discriminare. Astfel, au apărut puncte de vedere ca acestea: bărbatul este substantiv și adjectiv, femeia este numai substantiv, deci nu ar implica și calități; bărbatul cumulează sensuri pozitive, energice și decisive, pe când femeia nu prezintă încredere; bărbatul este mai „productiv” lingvistic vorbind decât femeia, întrucât ar exista șapte derivate pentru bărbat și doar trei pentru femeie (12). O altă acuză este că nu ar exista un corespondent feminin al substantivului *bărbăție*, cum ar fi „femeieție” (14).

Din toate aceste aspecte ar rezulta „o cultură de masă invadată de mesaje patriarhal-denigratoare la adresa femeilor” (19). În sprijinul eliminării oricărui tip de discriminare, este invocat articolul al doilea din Legea Nr. 202/2002: „Măsurile pentru promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și pentru eliminarea discriminării directe și indirecte după criteriul de sex se aplică în domeniul muncii, educației, sănătății, culturii și informării, participării la decizie, precum și în alte domenii, reglementate prin legi specifice” (21).

Nu în ultimul rând, nu trebuie să uităm că evoluția istorică a limbilor nu a fost niciodată complet „naturală”. Lingviștii au intervenit constant în stabilirea normei iar uzul adesea și-a găsit loc în normă. Să ne aducem aminte de relatinizarea limbii române, prin aducerea în prim-plan a unor cuvinte și morfeme sau împingerea altora în plan secund, de către savanții care își doreau o limbă cu mult mai puține „aluviuni” slave, turcești, maghiare și grecești.

Referințe:

- Bidu-Vrănceanu, A., Călărășu, C. & al (2005). *Dicționar de științe ale limbii / Dictionary of Language Sciences*. București, Editura Nemira.
- Borza, I. (2006). *Cartea neagră a egalității de șanse între femei și bărbați în România / The Black Book of Opportunity Equality between Women and Men*. București, Editura AnA.
- Bunduchi, I., Handrabura L. (2016). *Echilibrul de gen în produsele mediatice (Gender Balance in Media Products)*, https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj80PGVz4ngAhWKEVAKHbqHCvYQFjABegQICRAC&url=http%3A%2F%2Fapi.md%2Fupload%2FGhid_gender_2016.pdf&usg=AOvVaw3WTBus4EjVzEjfbcKxBNy9
- Dragomirescu, A., Nicolae A. (2011). *101 greșeli de lexic și de semantică / 101 Mistakes of Lexic and Semantics*. Editura București, Humanitas.
- Egalitatea de gen / Gender Equality*, proiect Posdrul /156/1.2/G/133630, <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiRIvvyZngAhWFbFAKHTkNDAgQFjAAegQICRAC&url=http>

[%3A%2F%2Fdpus.uv.ro%2Fdocs%2FA6%2FA6.4_continut_egalitatea_de_g
en.pdf&usg=AOvVaw3UvFfEa9TQzTBxaOqHexyM](#)

- Gruică, G. (2006). *Moda lingvistică. Norma, uzul și abuzul / The Linguistic Fashion. Norm, Usage and Abuse*. Pitești, Editura Paralela 45.
- Joița, R. (2016) *Perspective comparative și diacronice asupra limbii române / Comparative and Diachronic Perspectives on Romanian*. București, Editura Universității din București.
- Munteanu, C. (2018). „Când vorbitorul nu are dreptate. Câteva observații referitoare la <<masculinitatea>> limbii române” / ”When the speaker is wrong. A few observations referring to the ’masculinity’ of Romanian”. *Philologica Jassyensia*, an XIV, nr. 1 (27), pp. 97-106.
- Popa, M., Popa, I. (2015). *Limba română. Gramatică, fonetică, vocabular, ortografie și ortoepie / Romanian. Grammar, Phonetics, Vocabulary, Orthography and Orthoepy*. București, Editura Niculescu.
- Redeș, S. (2009). „Categoría genului în limba română și în limba engleză. Studiu comparativ” / ”Gender category in Romanian and English. Comparative study”. *Philologica Banatica*, III (2), Editura Mirton, pp. 46-59.